

Könyves műhelyünk kortárs magyar írók önlexikonának kiadására készül: ki-ki maga írja magáról szócikkét – komolyan vagy játékosan. Zsille Gábor és Bertalan Tivadar magabemutatása – mustra-előzetes.

Zsille Gábor

Zsille Gábor József Attila-díjas költő, műfordító, szerkesztő 1972. március 2-án született Budapesten. Életrajzi jegyzeteiben és irodalmi fellépésein szívesen hangoztatja aényt, hogy Arany Jánossal egy napon (bár néhány évvel később) látta meg a világot. E naptári azonosságnak nem tulajdonít fatalista jelentőséget, afféle kulturális érdekességként kezeli – viszont remekül szórakozik azon, hogy beszélgetőtársai ebből milyen (ál)misztikus vonatkozásokat gyártanak, és máris felállítják a hipotézist, miszerint a Toldi szerzője Zsille legfőbb költői példaképe. Ez egyébként nem igaz, ugyanis Zsille szívéhez közelebb áll Kosztolányi és Pilinszky.

Értelmiségi családból származik: édesapja, néhai Zsille Ákos hidrogeológus volt, édesanyja, néhai Kunsági Gabriella pedig német nyelvű levelező. (A valószínűleg háztartásbeli.) Apai nagyapja bánya-, anyai nagyapja villamosmérnök. Apai nagyanyja tanár, anyai nagyanyja pedig a Konsumex kereskedelmi vállalat üzletkötője. Élete első tizenkét évét Zsille a hetedik kerületben, a Keleti pályaudvartól néhány száz méterre töltötte, a forgalmas Thököly úton; hétfévente a közeli Városligetben játszott. Az általános iskola első hat osztályát helyben, a Hernád utca 3. szám alatt található intézményben végezte. Első tanítója a régi vágású, nyugdíjazás előtt álló dr. Klokniczer Imréné volt – második osztályfőnöke a friss diplomás, 22 éves Horváth Katalin. Osztálytársai több mint fele az úgynevezett proletárrétegből került ki, szinte kivétel nélkül jólelkű, tisztességes gyerekek, s közöttük öt-hat cigány is akadt; utóbbiakkal kimondottan baráti viszonyt ápolt, hétfévente is gyakran játszottak együtt.

1984-ben a család Budára költözött, a Farkasrét szomszédságába, ezért Zsille tanulmányait a Sas-hegyen álló Arany János Általános Iskolában és Gimnáziumban folytatta. Az épület a szerzetesrendek felosztásáig a Notre Dame de Sion apácarend kolostora és leánygimnáziuma volt, majd a Rákosi-korban néhány évig Oleg Kosevoj Fiúnevelő Intézetként működött. Az „Arany”-ban az 1980-as években a klasszikus budai polgárság, illetve a kommunista nagykutyák gyerekeinek sajátos keveréke tanult – Zsille például egy osztályba járt az utolsó kommunista belügyminiszter, Horváth István lányával, valamint egy Recsket túlélő, deklasszált arisztokrata fiával. Ám a Taurus, az IBUSZ és az Expressz Utazási Iroda vezérigazgatójának gyereke is ugyanabba az osztályba járt, akárcsak a később táncdalénekesként feltűnt Auth Csilla. Az „Arany” angol tagozatos iskola, ennek köszönhetően Zsille már az érettségi előtt középfokú angol nyelvizsgát szerzett.

Felsőfokú tanulmányait a Pázmány Péter Hittudományi Egyetemen kezdte, katolikus civil teológusként. Geológus apjával így életre keltette a viccet: Mi a

különbség a teológus és a geológus között? Ég és föld... E különbség apa és fia között fennállt, pontosabban, az évek előrehaladtával nőtt óriásira. Egy év elteltével Zsille átjelentkezett papnövendéknek, és elvi okokból újra elvégezte az első évet. Hat szeminarista évét Esztergomban, Szegeden és Pécsen töltötte, Kiskunhalason pedig elvégezte a szenteléshez szükséges fél éves lelkipásztori gyakorlatot. Végül két héttel diakónussá szentelése (vagyis a cölibátust és engedelmességet előíró klerikussá válás) előtt távozott a papnevelő intézetből, és teljes jogú civil maradt.

Papnövendékként fordult a költészet felé. Első országos publikációja 1993-ban történt: négy költeménye szerepelt az *Első Hangan* című, Miskolcon kiadott (Vass Tibor által társszerkesztett) antológiában. Negyedéves kispapként, 1996-ban már rendszeresen szerepelt versekkel, jegyzetekkel és recenziókkal országos és helyi lapokban (*Élet és Irodalom*, *Igen*, *Kalocsai Néplap*, *Lyukasóra*, *Magyar Napló*, *Új Ember*, *Vas Népe*). 1997-ben második helyezést ért el a *Vigilia* országos pályázatán, a keresztény értelmiség társadalmi szerepéről írt esszéjével. Irodalmi pályára kerülését jelentősen segítette, hogy 1998 januárjától a Magyar P.E.N. Club titkára lett Hubay Miklós elnöke alatt, Lackfi János oldalán. Abban az évben két országos verspályázaton is első helyezett lett. (Tiszaújváros jubileumi 1848-as pályázatán a zsűri elnöke Serfőző Simon volt, a Tolnai Tollforgatók Köre pályázatán pedig Lázár Ervin.) A Magyar P.E.N. Club anyagi ellehetetlenülése miatt titkári állását másfél év után felmondta.

Egy családi örökség (1999-ben az Egyesült Államokban elhunyt anyai nagyapja) révén 2000 első felében Krakóba költözött. Belvárosi albérletben lakott, kötöttségektől mentesen élt, napjai jelentős részét kávéházakban és jazzklubokban töltötte. Egyénileg megismerkedett a lengyel nyelvel, mélyrehatóan tanulmányozta a lengyel kultúrát és a lengyel-magyar barátság évezredes múltját. Módszeresen, nagy munkabírással műfordított – ennek gyümölcseként három év leforgása alatt öt önálló fordításkötete látott napvilágot. Krakói éveinek további termése egy önálló verseskötet, két könyv szerkesztése, illetve több száz, később verseskönyvekbe rendezett lengyel műfordítás. 2002-ben a Magyar Írószövetség tagja lett. Krakói életének pontos időtartamát Zsille soha nem árulja el, különböző változatokkal legendásít: egyes életrajzi jegyzeteiben három és fél évet tüntet fel, máshol hármat, a legtöbbször viszont négyet. A valóságról csak annyi tudható, hogy 2000 kora nyarán már Lengyelországban lakott, 2004-ben pedig ismét budapesti lakos volt.

Elmúlt évtizedéről csak címszavakban írhatunk, hiszen a távlatos értékeléshez még nem telt el elég idő. 2005-ben a Magyar Írószövetség Műfordítói Szakosztályának titkára, 2008-ban elnöke lett – e tisztséget jelenleg is betölti. Öt saját verseskönyve, két prózakötete és tizenkilenc kötet műfordítása jelent meg. 2010 és 2013 között az *Új Ember* katolikus hetilap rovatvezető szerkesztője volt, 2014 óta a *Magyar Napló* versrovatának gazdája. 2006-ban a *Vár* folyóirat díjában és Móricz Zsigmond-ösztöndíjban, 2008-ban Bella István-díjban, 2013-ban a Tokaji Írótabor nagydíjában, 2015-ben József Attila-díjban részesült. Nőtlen, Budapesten lakik.

Bertalan Tivadar

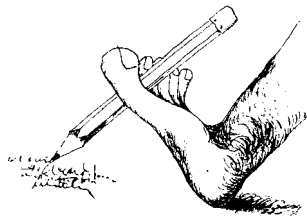
Alapvetően pesszimista vagyok, hogy boldoggá tehesen minden csalódás. Ezért arra érzek mennybéli ösztönzést vagy ördögrugdosást, hogy szüntelenül tegyek valamit, s nyomban arra, hogy könnyű szívvel átlépjek ezen a valamin. Persze a „csalódás öröme” nagyon illanó (de hát, mi nem az?). Hanem a boldogságnak és az örömnak van egy csalfa tulajdonsága: emlékeinkben és reményeinkben foglal helyet. Mindenkori jelenünkben ritkán érhető tetten. Ha jelenünk múlttá vált, alattomosan megjelenik, ha jövőnk jelenné, hűtlen szereplőként eltűnik.

Ha a boldogság és az öröm netalán még emlékeinktől és reményeinktől is távol tartja magát, akkor jelenünk sincs, mi magunk sem vagyunk. Ne is számítson ránk a Statisztikai Hivatal. Ami pedig azt a bizonyos átmeneti állapotot illeti, amit összefoglalóan életnek nevezünk, annak még itt vagyok, bármilyen kiismerhetetlen is, és – nem tudok csinálni mást, csak mindig mást – szavakkal is festek, és képekkel is beszélek, miközben csalódásaimban bizakodom.

Ami pedig a jövőt illeti:

Öregszem, fogy az időm,
Tehát, törekszem s midőn
egyetlen célt szolgál minden tettem
– mit is? Te jó Ég! Elfelejtettem.

Lábjegyzet

*Nem kell komolyan venni, amit mondok.
Ezt komolyan mondom.*

Díjak

Bertalan Tivadar

(Budapest, 1930. október 2.)

festő-grafikus-látványtervező-író

Nemzetk. Irodalmi első díj, 1994 (Camberra)

Újpestért Díj, 2005

Erdőkertes díszpolgára, 2007

Életműdíj, 2009

Újpest díszpolgára, 2010

Napút-díj, 2010

Budapest díszpolgára, 2012